

Výbor pre zamestnanosť a sociálne veci

29.1.2016

PRACOVNÝ DOKUMENT

o vykonávaní Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím
s osobitným zreteľom na záverečné pripomienky Výboru OSN pre práva osôb
so zdravotným postihnutím

Výbor pre zamestnanosť a sociálne veci

Spravodajca: Helga Stevens

Všeobecný kontext

EÚ pristúpila k Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím (UNCPRD) v decembri 2010 ako prvá organizácia pre regionálnu integráciu¹. Bola to prvá zmluva o ľudských právach, ktorú EÚ ratifikovala ako celok (a do dnešného dňa aj jediná); opčný protokol nebol podpísaný ani ratifikovaný. Po ratifikácii EÚ teraz podlieha kontrole Výboru pre práva osôb so zdravotným postihnutím (ďalej len „výbor CRPD“).

Po pristúpení EÚ, ako aj iných štátov, ktoré sú zmluvnými stranami, sa od výboru požadovalo, aby vypracoval úvodnú správu² o stave vykonávania dohovoru. Ďalšie pravidelné správy sa majú predkladať každé štyri roky. Komisia predložila úvodnú správu v júni 2014 a výbor CRPD uverejnil svoju odpoveď vo forme zoznamu otázok³ v máji 2015 po prvom stretnutí výboru a EÚ, ktoré sa konalo v apríli v Ženeve.

EP neskôr v máji 2015 prijal svoje vlastné uznesenie plenárneho zasadnutia o zozname otázok⁴, v ktorom vyzval Európsku komisiu, aby pri príprave svojej odpovede na zoznam otázok zohľadnila názory Parlamentu.

Výsledkom druhého stretnutia s výborom CRPD v auguste 2015 bolo uverejnenie „záverečných pripomienok k úvodnej správe Európskej únie“⁵. V záverečných pripomienkach sa od EÚ vyžaduje, aby výboru CRPD do jedného roka odpovedala na určité otázky⁶. EP sa preto následne rozhodol vypracovať správu z vlastnej iniciatívy s cieľom zabezpečiť, aby sa jeho názory zahrnuli do správy, ktorú má Komisia predložiť v septembri 2016.

EP sa zúčastnil oboch stretnutí v Ženeve ako súčasť rámca EÚ na presadzovanie, ochranu a monitorovanie vykonávania UNCPRD, ako sa vyžaduje v dohovore⁷. Súčasný rámec, pričom jedným z jeho zástupcov za EP je spravodajkyňa, zahŕňa takisto Európsku komisiu, európskeho ombudsmana, agentúru pre základné práva a Európske fórum zdravotne postihnutých. V nadväznosti na odporúčanie výboru CRPD Európska komisia na vypočutí výboru PETI verejne oznámila svoju rezignáciu, a preto prichádza do úvahy reštrukturalizovanie rámca ako celku.

UNCPRD má jeden z najvyšších počtov štátov, ktoré sú zmluvnými stranami, a signatárov spomedzi všetkých zmlúv o ľudských právach. Dohovor podpísalo všetkých 28 členských štátov EÚ a 25 ho ratifikovalo. Vztahuje sa na rozsiahlu oblasť práv a siaha do všetkých oblastí života, pričom niektoré patria mimo právomocí EÚ. Zatiaľ čo EÚ pôvodne vydala vyhlásenie o právomoci⁸ s cieľom prekonať túto právnu neistotu, výbor CRPD posúdil EÚ v rámci zrýchleného konania a zhrnul vo svojich odporúčaniach, že vyhlásenie si vyžaduje pravidelnú aktualizáciu.

¹ Článok 44 UNCPRD.

² <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G14/232/64/PDF/G1423264.pdf?OpenElement>.

³ <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G15/098/84/PDF/G1509884.pdf?OpenElement>.
(2015/2684 (RSP)).

⁵ CRPD/C/EU/CO/1.

⁶ Ostatné otázky sa môžu riešiť v ďalšej pravidelnej správe, ktorá má byť vypracovaná v januári 2021 (porov. ods. 94 CRPD/C/EU/CO/1).

⁷ Článok 33 ods. 2 UNCPRD.

⁸ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?qid=1401271474087&uri=CELEX:32010D0048>, príloha II.

Cieľ iniciatívnej správy

Cieľom správy je predovšetkým sústrediť sa na záležitosti zdôraznené v záverečných pripomienkach. Spravodajkyňa sa prednostne bude snažiť zamerať sa tie odporúčania, ktoré patria do právomocí EÚ, a preto predstavujú ťažkosti v súvislosti s vykonávaním na vnútroštátnej úrovni. Spravodajkyňa sa sústreďí predovšetkým na právne predpisy s výslovným európskym rozmerom, ako sú smernica o cezhraničnej zdravotnej starostlivosti, smernica o rovnakom zaobchádzaní v zamestnaní a smernica o dostupnosti internetu. To spravodajkyni nezabráňuje venovať sa aj iným otázkam, kde EÚ má koordinačnú alebo podpornú úlohu.

Spravodajkyňa bude venovať osobitnú pozornosť samotným inštitúciám EÚ, ktoré majú byť vzorom vykonávania dohovoru. To zahŕňa služobný poriadok a postupy prijímania do zamestnania, ako aj verejné podujatia, ktoré usporadúva EP a ktoré sa konajú v priestoroch EP.

Spravodajkyňa zastáva názor, že neexistuje hierarchia ľudských práv a k diskriminácii na základe zdravotného postihnutia treba pristupovať rovnakým spôsobom ako k diskriminácii z iných dôvodov vrátane diskriminácie z viacerých dôvodov. To je dôležité predovšetkým v prípade žien a detí so zdravotným postihnutím a v prípade osôb s duševnými a psychosociálnymi poruchami.

Správa z vlastnej iniciatívy vyvolala v rámci Parlamentu veľký záujem a deväť výborov k nej vypracovalo stanovisko.

- LIBE (článok 54, pridružený výbor)
- PETI (článok 54, pridružený výbor)
- CULT
- DEVE
- TRAN
- REGI
- JURI
- FEMM
- DROI

Všeobecná štruktúra

Spravodajkyňa sa zameria najmä na témy, ktoré:

- patria do právomocí Parlamentu, presnejšie výboru EMPL,
- neriešia výbory LIBE a PETI,
- sa týkajú vnútornej inštitucionálnej prístupnosti,
- sú všeobecnej povahy (napr. články 1 – 4 UNCRPD).

Správa sa bude držať štruktúry záverečných pripomienok, ktorá je založená na článkoch UNCRPD. Bude preto rozdelená do štyroch častí:

1. Všeobecné zásady a povinnosti (články 1 – 4):

- koordinácia medzi inštitúciami EÚ,
 - aktualizácia vyhlásenia o právomoci,
 - legislatívna revízia,
 - revízia európskej stratégie pre oblasť zdravotného postihnutia a vývoj komplexnej stratégie EÚ v oblasti práv osôb so zdravotným postihnutím.
 - štruktúrovaný dialóg
2. Osobitné práva (články 5 – 30):
- diskriminácia na základe zdravotného postihnutia,
 - viacnásobná a prierezová diskriminácia,
 - ženy a deti so zdravotným postihnutím,
 - deinštitucionalizácia a použitie finančných prostriedkov EÚ,
 - zvyšovanie informovanosti a budovanie kapacít,
 - európsky akt o prístupnosti
 - dostupnosť tiesňového čísla 112,
 - právna spôsobilosť a prístup k spravodlivosti (pričom sa berúc do úvahy príslušné právomoci výboru),
 - sloboda pohybu (prenosnosť napríklad služieb súvisiacich so zamestnaním),
 - prístup k informáciám,
 - prijateľné ubytovanie a prístupnosť v zamestnaní,
 - zapojenie sa do politického a verejného života (pričom sa berú do úvahy príslušné právomoci výboru),
 - prístup k zdravotnej starostlivosti (smernica o cezhraničnej zdravotnej starostlivosti).
3. Osobitné povinnosti (články 31 – 30):
- rozporné údaje a vývoj ukazovateľov založených na ľudských právach,
 - nezávislý rámec monitorovania EÚ,
 - koordinačné strediská a zavedenie medziinštitucionálnej koordinácie medzi GR a európskymi inštitúciami.
4. Dodržiavanie dohovoru zo strany inštitúcií Európskej únie (ako verejná správa):
- prístupnosť a prijateľné ubytovanie pre zamestnancov,
 - prístupnosť verejných vypočutí/zasadnutí,
 - prístupnosť európskych súdov vrátane právnej spôsobilosti,
 - prístupnosť webových sídel EÚ vrátane intranetu a aplikácií,
 - inkluzívne vzdelávanie na európskych školách (vrátane inkluzívnej účasti rodičov so zdravotným postihnutím),
 - zdravotné poistenie Európskej únie (spoločný systém zdravotného poistenia),
 - zamestnávanie ľudí so zdravotným postihnutím v inštitúciách.

Konzultácie so zainteresovanými stranami

UNCRPD sa od iných zmlúv o ľudských právach odlišuje tým, že osoby so zdravotným postihnutím a ich zastupujúce organizácie boli zahrnuté do procesu už od fázy vypracovania. To sa uvádza v článku 4 ods. 3 UNCRPD: „Zmluvné strany sa podrobne radia s osobami so zdravotným postihnutím vrátane detí so zdravotným postihnutím a aktívne s nimi

spolupracujú prostredníctvom ich reprezentatívnych organizácií i.“ Podľa názoru spravodajkyne je preto zásadné plne ich zahrnúť do vypracúvania správy, ako aj súčasného návrhu pracovného dokumentu.

Medziskupina pre zdravotne postihnutých spolu s Európskym fórom zdravotne postihnutých na tento účel v decembri 2015 zorganizovala v Štrasburgu stretnutie medziskupiny s cieľom zhromaždiť názory Európskeho fóra zdravotne postihnutých a jeho členských organizácií. Ich ústne a písomné postrehy už prispeli k tvorbe tohto dokumentu a takisto poslúžia ako základ prípadného návrhu správy. Spravodajkyňa víta účasť veľkého počtu spravodajcov a tieňových spravodajcov zo všetkých zapojených výborov na tomto stretnutí. Vďaka mnohým konštruktívnym príspevkom v tejto skorej fáze je táto správa jedinečná a zaistí sa ňou komplexnosť.

Spravodajkyňa sa ďalej osobitne stretla so zástupcami z niekoľkých organizácií osôb so zdravotným postihnutím a bude v tom pokračovať, aby sa uistila, že sa vezmú do úvahy všetky ich záujmy, či už v hlavnom výbore, alebo vo výboroch poskytujúcich stanovisko.

Niekoľko organizácií vypracovalo k úvodnej správe Komisie takzvané paralelné správy. Spravodajkyňa má v úmysle zahrnúť tieto texty aj do iniciatívnej správy.

Na konci januára bolo zorganizované vypočutie v spolupráci so spravodajcami v pridružených výboroch LIBE a PETI s cieľom zozbierať ďalšie konkrétne podnety od príslušných zainteresovaných strán vrátane organizácií osôb so zdravotným postihnutím.

Posúdenie súčasného pracovného dokumentu vo výbore EMPL sa uskutoční v rámci výmeny názorov so zainteresovanými stranami. Výmena názorov zahŕňa rečníkov na vysokej úrovni z príslušných zainteresovaných strán, ako sú európsky ombudsman, agentúra pre základné práva, občianska spoločnosť zastúpená Európskym fórom zdravotne postihnutých a člen výboru CRPD.

Spravodajkyňa podnikla všetky kroky, aby zaistila, že všetky stretnutia výboru EMPL, ako aj vypočutia sú v čo najväčšej miere prístupné osobám so zdravotným postihnutím. Na tento účel spravodajkyňa spolupracovala s organizáciami osôb so zdravotným postihnutím a s predsedom a so sekretariátom výboru EMPL s cieľom dosiahnuť nebývalú prístupnosť na verejné schôdze výborov EP.

Pracovný dokument slúži na podnietenie plodnej diskusie s poslancami a s príslušnými zainteresovanými stranami, a preto predstavuje len úvodné stanovisko spravodajkyne, ktoré bude ďalej vypracované v návrhu správy.

Spravodajkyňa má v úmysle naďalej úzko spolupracovať so spravodajcami a s tieňovými spravodajcami zo všetkých dotknutých výborov a teší sa na ďalší konštruktívny dialóg.